

der da skulde fremlægges et Lovforslag, der becreterede denne Forpligtelse for Kirkeieerne; men at Kirkeieerne kunne nære Frygt for, at det var Tanken, det ligger nær og vil være meget tilgiveligt, og jeg seer derfor ikke den mindste Grund til at kaste ind i en Lov en Tanke, der efter den historiske Oprindelse næsten nødvendig maa fremkalde en saadan Frygt. Det er saaledes ikke æsthetiske Hensyn alene, der have ledet mig, men jeg troer virkelig, at Til læget ikke blot er overslødigt, men ligefrem saabeligt. Jeg kan derfor ikke andet end opfordre Thinget til at stemme for Endringsforslaget.

**Ministeren for Kirke- og Under-
viisningsvæsenet:** Der er næsten ikke et eneste Ord i, hvad den ærede Rigsdagsmand har sagt, hvori jeg kan være enig med ham. Han har sagt, at Lovforslaget i dets oprindelige Skikkelse skulde stemme med den Paragraph, som her foreligger. Det er aldeles urigtigt. § 5 i Regjeringsudkastet siger, at enhver Kirke skal være saa rummelig, at der er beqvemt Sæde for Sognets Kirkegængere, og udtaler derhos som en bestemt Forpligtelse for Kirkeieerne, at de skulle sørge for, at der er Plads. Endvidere staar der: „vifer Erfaringen, at det ikke er Tilfældet osv.“, og her er det, at Domstolenes Medhjælp kan paafaldes, for at faae det Spørgsmaal afgjort, om Erfaringen kan siges at vise, at der ikke er Plads. Men det stod der kort og tørt — og jeg haaber i tilstrækkelig tørt Lovsprog — at enhver Kirke skal være saa rummelig, at der er beqvemt Sæde for Sognets Kirkegængere. Den samme Sætning finder den ærede Rigsdagsmand ikke i § 4, saaledes som den her foreligger, og det er Hovedpunktet, at der ikke er udtalt med Hensyn til Kirkeieerne den Forpligtelse, at der skal være rummelig Plads. Medens det i § 5 var henvisst til Domstolene, hvorvidt Erfaringen maatte vise, om der var tilstrækkelig Plads eller ikke, styder derimod § 4 i den foreliggende Skikkelse selve Retsforholdet hen under Domstolenes Paafjendelse. Det har ogsaa Udvalget uvilket meget vidtløftig ved Sagens tidligere Behandling, og jeg har ogsaa meget bestemt udtalt min Mening om, hvorledes dette maatte forstaaes.

Jeg kan heller ikke være enig med den ærede Rigsdagsmand deri, at der aldeles ikke skulde indeholdes nogen Lovbestemmelse i § 4. Svist gjør der det. Den ærede Rigsdagsmand har vist ikke læst Paragraphen med tilstrækkelig Opmærksomhed. Der staaer: „Vifer gjentagen Erfaring, idetmindste i 3 paa hinanden følgende Aar“. Der er sagt, at Erfaringen skal være gjort i 3 Aar, det er en Lovbestemmelse angaaende Tidspunktet. Der staaer dernæst: „for Sognets Kirkegængere“. Der er ogsaa der givet en udtrykkelig Bestemmelse, saa at hvis det æsthetiske Hensyn skulde kræve, at en Lovbestemmelse maatte indeholde Noget, indeholdes der virkelig her Noget. Den ærede Rigsdagsmand har endelig uret i sin Opfattelse af det Endringsforslag, hvoraf dette Forslag paa en vis Maade historisk er fremgaaet. Dette Endringsforslag — som det vel maa være mig tilladt at berøre, siden den ærede Rigsdagsmand har omtalt det — gik ud paa at udtale saa kort og tørt som det oprindelige Udcasts § 5, at enhver Kirke skulde være saa rummelig, at der var Plads for Kirkegængerne; men forsaavidt der opstod Spørgsmaal om Anvendelsen af denne Lovbestemmelse, og Kirkeieerne modsatte sig at udvide Kirkerne, skulde Sagen findes sin Afgjørelse ved særlig Lov. Det maa imidlertid vel erindres, at naar det var slaaet fast, at der paaahvilte Kirkeieeren Forpligtelse til at udvide Kirken, saa vilde den særlige Lov, som vilde blive at forelægge Rigsdagen, ikke gaae ud paa at paalægge den enkelte Kirkeieer nogen yderligere Byrde, men tværtimod paa at lempe Forpligtelsen efter det i det enkelte Tilfælde stedfindende Forhold; ligesaavel som den ærede Rigsdagsmand har Ret i, at det vilde være urigtigt at give en Lov, der var onerøs for den enkelte Mand, ligesaavidt kan der ikke være Noget til Hinder for at give en særlig Lov, der indeholder Betselser og Væmpelser for Enkeltmand, i et enkelt Tilfælde, i Lovens almindelige Bestemmelser. Altsaa ogsaa med Hensyn til Opfattelsen af dette Endringsforslag er jeg ikke enig med den ærede Tale, og nu troer jeg snart ikke, at der kan være Mere tilbage, hvori jeg kan være uenig med ham. Den ærede Rigsdagsmand lagde en Betydning ind i Slut-